

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Відокремлений структурний підрозділ
«Житлово-комунальний фаховий коледж Харківського національного
університету міського господарства імені О. М. Бекетова»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії
_____ В. І. Лук'янов
«_____» _____ 2021 р.

ПРОГРАМА
вступних випробувань з української мови
на здобуття освітньо-професійного ступеня
«фаховий молодший бакалавр»
на базі ОКР «кваліфікований робітник»

ОБГОВОРЕНО та СХВАЛЕНО
на засіданні ЦК мови та літератури
протокол №__ від _____ 2021 р.
Голова ЦК _____ Т. І. Єгоркіна

Харків 2021 р.

Вступ

Програму для вступних випробувань з української мови на здобуття освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» на базі ОКР «Кваліфікований робітник» для всіх спеціальностей розроблено на основі Закону «Про фахову передвищу освіту», програми для загальноосвітніх навчальних закладів з української мови.

Завданням вступного випробування з української мови є:

- визначення рівня підготовленості вступників;
- перевірка розуміння абітурієнтом програмового матеріалу з української мови.

Форма вступного випробування – екзамен

Абітурієнтам пропонуються тестові завдання закритого та відкритого типів, які містять питання з української мови.

Відповідно до завдань вступного випробування з української мови в Програмі визначено обов'язковий мінімум змісту освіти, що включає мовну систему – стилістику, лексикологію, фонетику, граматику, синтаксис і пунктуацію; комунікативні уміння та навички абітурієнтів.

Оцінювання результатів навчання української мови здійснюється на основі функціонального підходу до мовного курсу, який насамперед виявляє уміння ефективно користуватися мовою як засобом пізнання, комунікації; високу мовну культуру особистості; формування громадянської позиції, національної самосвідомості. Екзамен включає теоретичні питання з української мови та складання зв'язного висловлення на запропоновану тему.

Програма доповнюється переліком тем зв'язних висловлень абітурієнтів, розділом «Оцінювання знань абітурієнтів з української мови».

Порядок проведення та терміни вступного випробування з української мови визначаються приймальною комісією Відокремленого структурного підрозділу «Житлово-комунальний фаховий коледж Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова».

ЗМІСТ РОЗДІЛІВ ПРОГРАМИ

Розділ I. Вступ. Мова – найважливіший засіб спілкування, пізнання та впливу.

Розділ II. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія

Звуки мови і звуки мовлення. Голосні та приголосні звуки. Приголосні тверді та м'які, дзвінкі й глухі; вимова звуків, що позначаються буквами г і ґ.

Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї, щ.

Склад. Наголос. Орфоепічний словник і словник наголосів. Вимова наголошених і ненаголошених голосних. Ненаголошені голосні [e], [u], [o] в коренях слів. Ненаголошені голосні, що не перевіряються наголосом. Основні правила переносу. Позначення на письмі ненаголошених голосних [e], [u] у коренях слів.

Вимова приголосних звуків. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних.

Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків (практично). Чергування [o] - [a], [e] - [i], [e] - [и]; [o], [e] з [i]; [e] - [o] після [ж],[ч],[ш],[шч] та [г],[к],[х] у коренях слів; [г],[к],[х] - [ж],[ч],[ш] - [з'], [ц'], [с'].

Основні випадки чергування у-в, і-й.

Орфоепія. Вимова префіксів з-(зі-, с-), роз-, без-.

Позначення м'якості приголосних на письмі буквами ь, і, є, ю, я, сполучення ьо, йо.

Правила вживання м'якого знака.

Правила вживання апострофа. Правильна вимова та написання слів з апострофом. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків. Написання слів іншомовного походження: и, і у словах іншомовного походження; правопис м'якого знака та апострофа; подвоєння букв у словах іншомовного походження.

Розділ III. Морфологія

Іменник

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників, їх значення. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви -а(-я), -у(-

ю) в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Особливості творення іменників.

Правопис іменників

Велика буква і лапки у власних назвах. *Не* з іменниками.

Букви *-а (-я), -у(-ю)* в закінченнях чоловічого роду другої відміни.

Букви *е, и, і* в суфіксах *-ечок, -ечк, -ичок, -ичк, -інн(я), -енн(я), --н(я), -инн(я), -ив(о), -ев(о)*.

Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.

Прикметник

Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Групи прикметників за значенням: якісні, відносні, присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з однієї групи в іншу. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста та складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Повні й короткі форми якісних прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда та м'яка групи). Творення прикметників, перехід прикметників в іменники.

Правопис прикметників

Написання прикметників із суфіксами *-еньк-, -есеньк-, -ісіньк-, -юсіньк-, -ськ-, -цьк-, -зьк-*.

Букви *е, о, и* у прикметникових суфіксах *-ев-(-єв-), -ов-(-йов-, -ьов-), -ин-, -ін-, -ичн-*.

Написання *не* з прикметниками.

Написання *-н- і -нн-* у прикметниках.

Написання складних прикметників разом і через дефіс.

Числівник

Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Відмінювання кількісних числівників. Творення числівників.

Правопис числівників

Буква *ь* на кінці числівників і перед закінченням у непрямих відмінках.

Написання складених числівників окремо.

Написання разом порядкових числівників з *-тисячний*.

Займенник

Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання.

Правопис займенників

Написання разом і через дефіс неозначених займенників. Написання займенників з прийменниками окремо.

Дієслово

Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: неозначена форма, особові форми, дієприкметник, дієприслівник, безособові форми на *но-*, *то-*. Види дієслів: доконаний і недоконаний.

Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного і наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I і II дієвідміни. Особові і числові форми дієслів (теперішнього і майбутнього часу й наказового способу). Родові і числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього і майбутнього часу. Безособові дієслова. Способи творення дієслів.

Правопис дієслів

Не з дієсловами.

Правопис *-ться*, *-шся* в кінці дієслів.

Букви *е*, *о* в особових закінченнях дієслів I і II дієвідмін.

Буква *ь* у дієсловах наказового способу.

Дієприкметник

Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу.

Дієприкметниковий зворот.

Безособові дієслівні форми на *-но*, *-то*.

Правопис дієприкметників

Правопис голосних у закінченнях дієприкметників.

Відокремлення комами дієприкметникового звороту (після означуваного іменника).

Правопис голосних і приголосних у суфіксах дієприкметників.

Написання *-н-* у дієприкметниках та *-нн-* у прикметниках дієприкметникового походження.

Не з дієприкметниками.

Дієприслівник

Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид і час дієприслівників. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Правопис дієприслівників

Коми при дієприслівниковому звороті й одиничному дієприслівникові. *Не* з дієприслівниками.

Прислівник

Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Способи їх творення.

Правопис прислівників

Букви *-н-* та *-нн-* у прислівниках.

Не і *ні* з прислівниками. Правопис прислівників на *-о*, *-е*, утворених від прикметників та дієприкметників.

Написання прислівників разом і через дефіс.

Написання прислівникових словосполучень типу: *раз у раз, з дня на день...*

Прийменник як службова частина мови

Прийменник як засіб зв'язку в словосполученні.

Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів).

Правопис прийменників

Написання похідних прийменників разом, окремо і через дефіс.

Сполучник як службова частина мови

Уживання сполучників у простому і складному реченнях; сполучники сурядності і підрядності.

Правопис сполучників

Написання сполучників разом і окремо.

Частка як службова частина мови

Розряди часток за значенням.

Правопис часток

Написання часток *-бо*, *-но*, *-то*, *-от*, *-таки*.

Не і *ні* з різними частинами мови.

Вигук як особлива частина мови

Правопис вигуків

Дефіс у вигуках.

Кома і знак оклику при вигуках.

Розділ IV. Синтаксис і пунктуація

Словосполучення і речення

Словосполучення. Будова і види словосполучень за способами вираження головного слова.

Речення. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним

забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні). Порядок слів у реченні. Логічний наголос.

Правопис. Розділові знаки в кінці речення.

Просте речення. Двоскладне речення

Головні і другорядні члени речення

Підмет і присудок. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний).

Означення, додаток і обставина, як другорядні члени речення

Прикладка як різновид означення. Види обставин за значенням. Порівняльний зворот.

Правопис

Тире між підметом і присудком.

Виділення порівняльних зворотів комами.

Односкладні речення. Неповні речення

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень.

Правопис

Тире в неповних реченнях

Речення з однорідними членами

Узагальнюючі слова в реченнях з однорідними членами.

Правопис

Двокрапка і тире при узагальнювальних словах у реченнях з однорідними членами.

Речення зі звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями)

Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями.

Правопис

Розділові знаки при звертанні і вставних словах

Речення з відокремленими членами

Поняття про відокремлення. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення.

Правопис

Розділові знаки при відокремлених членах речення.

Пряма і непряма мова як засоби передачі чужої мови

Заміна прямої мови непрямою.

Цитата як спосіб передачі чужої мови. Діалог.

Правопис

Розділові знаки при прямій мові і діалозі.

Складне речення і його ознаки

Складні речення без сполучників, з сурядним і підрядним зв'язком.

Складносурядне речення

Будова, засоби зв'язку в ньому.

Смислові зв'язки між частинами складносурядного речення.

Правопис

Розділові знаки між частинами складносурядного речення.

Складнопідрядне речення

Будова, засоби зв'язку в ньому. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними.

Правопис

Розділові знаки між головною і підрядною частинами складнопідрядного речення. Розділові знаки у складнопідрядному реченні з кількома підрядними частинами.

Безсполучникове складне речення

Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями.

Правопис

Розділові знаки у безсполучниковому складному реченні.

Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку

Правопис

Розділові знаки в складному реченні з різними видами сполучників і безсполучникового зв'язку.

Теми зв'язних висловлювань абітурієнтів

1. Вивчаючи і плекаючи мову, відкриваю світ і себе в ньому.
2. Яким я уявляю майбутнє України і своє місце в ньому.
3. Як не розминутися сьогодні з майбутнім.

4. Мої роздуми щодо проблем можливості, необхідності та наслідків входу України до Євросоюзу.
5. Вивчаючи і зберігаючи традиції рідного народу, я долучаюсь до його історії та культури.
6. Перспективи розвитку моєї професії, її необхідність та престижність.
7. Мій внесок як майбутнього фахівця в економічний та духовний розвиток країни.
8. Удосконалюючи себе, роблю кращим і цей світ.
9. Що є передумовою щастя людини.

Критерії оцінювання знань абітурієнтів з української мови

Під час перевірки знань абітурієнтів ураховується ступінь повноти відповіді з теоретичних питань, розуміння теми зв'язного висловлювання, вияв творчих здібностей, особистого ставлення до змісту висловлювання.

ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Рівень	Бали	Характеристика змісту відповіді
Початковий (Бали цього рівня одержують абітурієнти, які не досягають значного успіху за жодним із визначених критеріїв.)	106 –	Студент будує лише окремі, не пов'язані між собою речення; лексика висловлювання дуже бідна.
	111,4	
	112 –	Студент будує лише окремі фрагменти відповідей на теоретичні питання, висловлювання не послідовне, не розкрита його тема; лексика і граматична будова мовлення бідна й одноманітна.
	117,4	
	118 –	За обсягом відповідь не є завершеною, хибує на непослідовність викладу, пропуск фрагментів, важливих для розуміння думки; лексика і граматична будова збіднені.
	123,4	
Середній (Балів цього рівня заслуговують абітурієнти,	124,0	Відповідь характеризується уже певною завершеністю, зв'язністю; проте є недоліки за рядом показників (до семи),
	132,6	наприклад: характеризується неповнотою і поверховістю в розкритті теми; порушенням послідовності викладу; не розрізняється основна та другорядна інформація; добір слів не завжди вдалий

які будують відповідь, що за критерієм обсягу, повноти відтворення інформації і зв'язності значною мірою задовольняє норму, але за іншими критеріями результати істотно нижчі.)	133,5 – 142,1	У цілому відповідь є завершеною, тема значною мірою розкрита, але трапляються недоліки за низкою показників (до шести): висловлюванню властива поверховість висвітлення теми, основна думка не проглядається, бракує єдності стилю та ін.
	143,0 –	Відповідь на теоретичне питання розкривається, виклад загалом зв'язний, але характеризується недоліками за кількома показниками (до п'яти): помітний її репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не завжди вдалий тощо.
Достатній (Балів цього рівня заслуговують абітурієнти, які досить вправно будують відповідь за більшістю критеріїв, але за деякими з них ще припускаються недоліків.)	152,5 – 161,1	Абітурієнт самостійно створює достатньо повну, зв'язну, з елементами самостійних суджень відповідь на теоретичне питання, вдало добираються лексичні засоби, але є недоліки (до чотирьох), наприклад: відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; основна думка не аргументується тощо.
	162,0 –	Абітурієнт самостійно будує достатньо повну, осмислену відповідь на теоретичне питання, проте трапляються ще недоліки за певними показниками (до трьох).
	171,5 –	Абітурієнт самостійно будує послідовну, повну, логічно викладену відповідь на теоретичне питання; розкриває тему, висловлює основну думку; вдало добирає лексичні засоби; однак припускається окремих недоліків (за двома показниками): здебільшого це відсутність виразної особистісної позиції чи належної її аргументації тощо.
	180,0	
Високий (Балів цього рівня заслуговують абітурієнти, які вправно за змістом і формою будують відповідь; висловлюють і аргументують свою думку;	181, 0 – 189, 5	Абітурієнт самостійно будує послідовну, повну відповідь на теоретичне питання, ураховує комунікативне завдання, висловлює власну думку, певним чином аргументує різні погляди на проблему, відповідь відзначається багатством словника, граматичною правильністю, додержанням стильової єдності і виразності; але за одним із критеріїв допущено недолік.
	190, 5 – 199, 0	Абітурієнт самостійно будує послідовну, повну відповідь на теоретичне питання, ураховує комунікативне завдання; висловлює власну думку, зіставляє її з думками інших, уміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, добирає переконливі докази для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; відповідь в цілому відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю.

вміють
з'являти
різні погляди
на той самий
предмет,
оцінювати
аргументи на
їх доказ,
обирати
один із них;
окрім того,
приспосову-
ють
висловлюван-
ня до
особливосте
й певної
мовленне-
вої ситуації,
комунікатив-
ного
завдання.)

200,0 Абитурієнт самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою висловлювання відповідно до мовленнєвої ситуації; аналізує різні погляди на той самий предмет, добирає переконливі аргументи на користь тієї чи іншої позиції, усвідомлює можливості використання тієї чи іншої інформації для розв'язання певних життєвих проблем; робота відзначається багатством слововживання, граматичною правильністю.